

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

ȘTEFAN ANDREI

***Jurnal din
închisoare***

VOLUMUL 1

Ediție îngrijită de Cornel Catană

Editura ORIZONTURI

Cât voi mai sta întemnițat?

18 noiembrie 1990 – 19 ianuarie 1991

DUMINICĂ, 18 NOIEMBRIE 1990

Vineri, 16 noiembrie, m-am întâlnit la Dănuț cu Nicu, cu Mioara, Mița și Maica. Am stat mai multe ore împreună. Sâmbătă au venit la mine, m-au ajutat la aranjarea și legarea cărților.

Înainte de despărțire, Maica mi-a dat 1000 de lei, așa cum îi chitește ea.

O sărut la despărțire cu dragoste aprinsă de fiu. O să mai am posibilitatea s-o sărut fiind ea în viață ori să mă sărute ea fiind eu în viață?

A făcut, ca mamă, totul pentru mine.

Recunoștința mea este fără margini. Acum nu realizează gravitatea situației în care mă aflu.

Aniversez cu Violeta 29 de ani de căsătorie.

Ciocnim un pahar de șampanie.

O iubesc pe Violeta mai mult ca oricând! Cele 10 luni de arest au constituit pentru ea o probă de foc. S-a zbatut, m-a apărat, a luptat prin interviurile din presă, m-a încurajat de fiecare dată, a constituit, împreună cu Călin, sprijinul și reazemul meu în aceste zile de zbu-cium, coșmar și deznădejde.

Mă închin în fața ei, îngenunchez și, ridicându-mi ochii, îi spun cât de mult o iubesc, cât de mare este prețuirea mea, cât de frumoasă și de încântătoare este. În cele 10 luni a dovedit un eroism pe care nu-l descifrasem în cei 28 de ani de căsătorie.

***

L-am cunoscut pe Horia Alexandrescu, ziarist vioi, talentat, descurcăreț, făcut parcă pentru a se orienta în această perioadă de haos, confuzie și radicale prefaceri. S-ar putea să-mi obțină un interviu aici, în arest.

Respect pentru oameni și cărți

M-am văzut în grabă cu C. Vadim Tudor, care mi-a adus câteva exemplare din „România Mare“ din 15 noiembrie, cu „Interviu din închisoare cu Ștefan Andrei“.

LUNI, 19 NOIEMBRIE 1990

Analize la Spitalul Fundeni. Calculi mari și medii la vezica biliară. Lichid la inimă.

După-amiază aranjez ultimele lăzi cu cărți. Mă uit prin casă. Mă voi mai întoarce în acest cămin în care am trăit aproape 15 ani? Să fiu optimist!

MARȚI, 20 NOIEMBRIE 1990

Mă întorc la arest. Mă însoțesc Violeta, Călin, Andrei Ghișe (amândoi cu mașinile). În drum, ei cumpără presă. Îmi apare primul din cele trei articole pe care le publică „Tineretul liber“. După interviul dat direct pe casetofon lui Ștefan Mitroi, sub titlul: „Interviuri din boxa acuzaților. «Tineretul liber», față în față cu Ștefan Andrei“. Forma brută, neprelucrată, cu operațiuni de reducere a interviului. Cred că era mai bine să-l fi văzut și prelucrat.

La poarta arestului mă despart de cei dragi. Violeta, cu ochii plini de lacrimi. Călin, îndurerat, dar tare. E așa de greu!

Mă întorc în celulă lângă Ioan Totu.

***

Am stat 10 zile printre cei dragi. În ajun, am telefonat maestrului Corneliu Baba. Pe 19 XI împlinise 84 de ani. El este țintuit la pat. Doamna își amintește că pe 17 decembrie 1989, la prânz, am trecut pe la ei; le-am lăsat o sticlă de whisky și un pachet de cafea. M-a văzut trist, preocupat și după ce m-a condus până la ieșirea din casă i-a confesat maestrului impresia pe care i-am lăsat-o. Acum îmi spune că maestrul face mereu comentariul:

„Oftez pentru ceea ce a fost, oftez pentru ceea ce este și oftez mai ales pentru ce va fi“.

Luni am fost la Spitalul Panduri cu dr. Orha. Analize. Deocamdată, inima (lichid în pericard), calculi medii și mari la vezica biliară. Să vedem ce se va dezvălui din analiza sângelui.

MIERCURI, 21 NOIEMBRIE 1990

A doua parte a interviului: niște greșeli grosolane:

– Dimitrie Sturdzu în loc de Dimitrie Sturdza (eu știam asta de la 12 ani, când am devenit elev la Liceul Militar „Dimitrie Sturdza“ din Craiova).

– „Eu i-am spus“ în loc de „eu am spus la proces că N. Ceaușescu avea mintea tulbură“.

– s-a pierdut, în ultima coloană, cuvântul „dobândă“: „plata la 60 de zile, la 90 de zile – **cu dobânda** cuprinsă în preț...“.

JOI, 22 NOIEMBRIE 1990

A treia parte a interviului în „Tineretul liber“.

Și când mă gândesc că în vara anului 1951, după ce câștigasem premiul al II-lea la Literatură (după Nicolae Labiș) pe școlile medii, am lucrat mai multe luni la Secția Internațională a „Scânteii tineretului“ (șef de secție: Aurel Bratu; colegi: Sergiu Brand, Emil Rucăr, Iordache Bodea).

Care era compoziția redacției din str. Academiei:

Redactor-șef – Ion Mihăileanu; adjuncți – Radian Mînză, Florescu, Răducanu. Secretar de partid: Al. Mirodan (îmi amintesc că în perioada încinsă anti-Tito a publicat un foileton în care a introdus versurile lui Mihai Eminescu:

„**Mulți durară, după vremuri, peste Dunăre vrund pod, (...)**

Cum veniră se făcură toți o apă ș-un pământ.“

Secretar general de redacție: Sergiu Filerot. I-am citit mai târziu volumul de amintiri, l-am sunat la telefon, era speriat – fusese între timp arestat, după ce în timpul lui Antonescu fusese condamnat la moarte. Deși în viață, M. Preda (pe care Filerot îl ajutase în timpul războiului) îl trecuse printre morți, deși săracul Filerot trăia undeva, tainic, în Colentina.

Ce însemna atunci „Scânteia tineretului“?

Iată, ca dovezi, șefii de secție:

Artă – Andrei Băleanu. **Cultură** – Lupu, soțul lui Noemy, viitoarea soție a lui Radu Cosașu. **Învățământ** – Fred Mahler. **Viață de organizație** – Beno Dumitrescu. **Propagandă** – Mussy Cernea. **Industrie** – Cerb.

Români: Bold – **agricultură**; Mazilu – **sport**; **Popescu** (o craioveancă) – școli profesionale.

Îmi amintesc că, prin iulie-august 1951, un ziarist (tot cu nume românizat) a scris un articol în care, sub titlul „Vechituri într-un oraș nou“, propunea statuile și monumentele ce trebuiau demolate în București.

***

Margaret Thatcher a demisionat. M-a primit ca ministru de Externe. Rece, autoritară, ambițioasă, urmărindu-și cu încăpățănare obiectivele. Mai mult a desfăcut (sectorul de stat din economie, rolul sindicatelor etc.) și mai puțin a făcut. Și-a consolidat prestigiul prin victoria în apărarea insulelor Falkland, ceea ce a contribuit la căderea regimului generalilor din Argentina (pe comandantul Marinei, Emilio Massera, l-am cunoscut la București, recomandat și trimis de ambasadorul Gheorghe Apostol, iar președintele Viola m-a primit la Buenos Aires în 1981).

Respect pentru Doamna de Oțel a procedat ca Indira Gandhi, care a intrat în Pakistanul oriental (actualul Bangladesh; chinezii le-au reproșat iugoslavilor sprijinul dat Indiei, amintindu-le că Iugoslavia este alcătuită din desh-uri), iar Golda Meir era prim-ministrul Israelului în timpul războiului din iunie 1967; la rândul ei, doamna Bandaranaike a reprimat prin forță mișcările populare din Sri Lanka.

Thatcher a fost peste 11 ani prim-ministru; fiică a unui proprietar al unei spițerii, a ajuns prim-ministru pe când laburiștii îl aveau lider pe Michael Foot, dintr-o familie burgheză. Marea Britanie a fost condusă de o femeie în timp ce pe tron era nu un rege, ci o regină. Partidul Conservator condus de o femeie – un semn al vremurilor noi, al schimbărilor de după război. Răutăcioșii spuneau că Thatcher era așa de planificată, încât chiar copiii i-a născut gemeni, pentru a nu irosi timpul cu două nașteri.

Ea a avut un loc însemnat în cariera lui Gorbaciov. Antisovietică și anticomunistă, după prima întâlnire, la Londra, cu Gorbaciov și-a avertizat aliații și în primul rând pe prea bunul ei prieten, președintele S.U.A., Ronald Reagan, că Gorbaciov este un conducător sovietic diferit de predecesorii săi, predispus la dialog și compromisuri. Și a avut dreptate.

S-a bucurat de lipsa unor lideri laburiști cu recunoaștere națională (după retragerea lui Harold Wilson și a lui Callaghan – omenos, dar „zburând” jos), s-a impus prin poziția neînduplecată în legătură cu cota Marii Britanii la Piața Comună, a avut o poziție fermă în ceea ce privește instalarea rachetelor americane Pershing și Cruise contra sovieticelor SS 20.

Am cunoscut-o, cred, cu ocazia vizitei delegației „guvernului din umbră” al Partidului Conservator și s-a întâlnit cu N. Ceaușescu cu prilejul vizitei de stat în Marea Britanie, în 1978.

Deși la București au venit miniștrii de externe Lord Carrington și Howe (pe care ea l-a demis în 1990), Thatcher nici măcar n-a promis că va veni în România; oricum, ambasadorul englez la București – care mai lucrase cu un grad inferior la București și cunoștea limba română – informa amănunțit despre situația înrăutățită din România (drepturile omului, frig, criza alimentară).

La ultima mea întâlnire cu lordul conservator Amery, acesta mi-a mărturisit că informațiile primite de la București în vizita precedentă, cu privire la personalitatea lui Mugabe (care era apreciat la Londra ca un marxist dur, fanatic, intransigent, pătimaș) și a lui Nkomo, au fost de mare folos pentru Foreign Office în negocierile de la Lancaster House, care au deschis calea independenței pentru Zimbabwe.

VINERI, 23 NOIEMBRIE 1990

M-am apucat să citesc „Talleyrand“, la care André Castelot a lucrat 10 ani.

Mirabeau spunea despre **Talleyrand**:

„Pour l'argent, Talleyrand vendrait son âme et il aurait raison, car il troquerait son fumier contre de l'or“ („Pentru bani, Talleyrand și-ar vinde și sufletul și ar avea dreptate, pentru că ar da bălegar pe aur.“).

Din primele 50 de pagini am reținut din Talleyrand:

„Tout ce qui est exagéré est insignifiant“ (adică, tot ceea ce este exagerat este derizoriu).

SÂMBĂTĂ, 24 NOIEMBRIE 1990

Violeta se tot zbate cu organizarea unui schimb de locuință.

Seara, la ora 22.00, Radio București dă o știre Rompres a Partidului Socialist al Muncii, care anunță

organizațiile județene că partidul a fost înregistrat la Tribunalul Municipiului București la 22 noiembrie.

Aseară, Ilie Verdeț a avut un interviu la TVR.

Prim-ministrul Petrică Roman a terminat vizita în Columbia și se găsește acum la Montevideo. Vești bune...

DUMINICĂ, 25 NOIEMBRIE 1990

Am dormit mizerabil: coșmaruri, coșmaruri.

N-am citit nici un rând. La radio, știri neinteresante. James Baker încearcă să obțină acordul Consiliului de Securitate pentru a recurge la forță în Golf, pentru eliberarea Kuweitului.

Manifestări prilejuite de asasinarea acum 50 de ani, de către legionari, a marelui învățat Nicolae Iorga, în timp ce aseară, la „Europa liberă“, s-a citit articolul de fond, din „România literară“, al lui Nicolae Manolescu-Apolzan, fiu de legionar, sub titlul: „Unde ne sunt disidenții?“

Citesc „Magazin istoric“ nr. 11 noiembrie 1990.

Pag. 69. C.I.C. Brătianu, Amintiri; de la pag. 72 iau următorul citat:

„Domnul Churchill, prim-ministrul englez, a scris o carte intitulată «Mari contemporani», în care a arătat pentru ce împăratul Wilhelm al II-lea (1888-1918) a dus Germania la dezastru. Churchill a arătat că împăratul Germaniei era un închipuit, crezând că știe toate și are o capacitate peste aceea a tuturor și că această mentalitate i-au creat-o lingușirile celor ce-l înconjurau. Când au venit momente grele, el nu a fost la înălțimea situației.

Același lucru s-a întâmplat și cu regele nostru, care avea o mare parte din tarele împăratului Germaniei și mai ales una mult mai gravă: regele Carol al II-lea își închipuia că România este o proprietate a sa, că ceea ce aparține statului român aparține regelui său

Respect pentru oameni și cărți

și că guvernul are dreptul să facă orice afacere rentabilă pentru el. El avea neutralitatea țărilor Rusiei din timpurile vechi“.

Cam aceleași lucruri se spuneau despre Enver Hodja, care considera Albania ca o moșie proprie, iar pe locuitorii Albaniei îi trata ca pe niște șerbi, de a căror soartă trebuia să se îngrijească.

Absolvent al Universității din Montpellier, i-am văzut biblioteca de la muzeul din Tirana, înțesată cu cărți în limba franceză. De unde se inspirase Hodja?

LUNI, 26 NOIEMBRIE 1990

Continui „Talleyrand“, de Castelot.

„Les Etats d’Amerique sont un pays où il y a trente-deux religions, il y a qu’un seul plat – et il est mauvais.“ („Statele Americii formează o țară în care există treizeci și două de religii, dar numai un singur fel de mâncare – și acela prost.“)

Primindu-l pe **Metternich**, cu ocazia sosirii sale la Paris ca ambasador al Austriei, în august 1806, Napoleon a exclamat:

— Sunteți foarte tânăr, domnule, pentru a reprezenta cea mai veche monarhie din Europa.

— Am vârsta pe care Majestatea Voastră o avea la Austerlitz (unde austriecii fuseseră învinși cu opt luni înainte).

Octombrie, 1808, Erfurt.

Napoleon și țarul Alexandru al Rusiei semnează un tratat.

Rusia poate să ia Finlanda și provinciile danubiene (Moldova și Țara Românească).

Franța este liberă să ocupe în Germania teritoriile luate după lupta de la Jena și să cucerească Spania.